

Một số giải pháp thúc đẩy khởi nghiệp đổi mới sáng tạo đối với sinh viên khối ngành kinh tế

ThS. VŨ NGỌC THẮNG¹
NGUYỄN THỊ QUỲNH²

^{1,2}Trường Đại học Đại Nam

MSV 1574010243 Sinh viên Khoa QTKD

- NGÀY NHẬN BÀI: 21/3/2023 ● NGÀY CHUYỂN PHẢN BIỆN: 24/3/2023
- NGÀY CHẤP NHẬN PHẢN BIỆN: 28/3/2023 ● NGÀY DUYỆT ĐĂNG: 04/4/2023

Tóm tắt: Khởi nghiệp đổi mới sáng tạo luôn là vấn đề cấp thiết đối với các quốc gia đang phát triển, và hiểu rõ vấn đề đó, Bộ Giáo dục và Đào tạo luôn thúc đẩy và tạo điều kiện cho các trường Đại học, Cao đẳng và Trung cấp chuyên nghiệp trên cả nước trong công tác hỗ trợ sinh viên nghiên cứu khoa học, khởi nghiệp đổi mới sáng tạo và hoạt động hướng nghiệp, kết nối doanh nghiệp. Vì chính từ các trường học, mới giải quyết được hai vấn đề cốt lõi đó là tạo ra các tài năng và ý tưởng mới, cũng như hình thành được văn hóa khởi nghiệp. Như vậy, khởi nghiệp đổi mới sáng tạo phải bắt đầu từ thế hệ trẻ.

Thế hệ sinh viên các trường Đại học luôn phải đi tiên phong trong việc đẩy mạnh hoạt động và các ý tưởng khởi nghiệp từ sinh viên, đặc biệt là sinh viên khối ngành kinh tế. Nghiên cứu chỉ ra thực trạng và đề xuất một số giải pháp đẩy mạnh hoạt động khởi nghiệp đổi mới sáng tạo của sinh viên khối ngành kinh tế.

Từ khóa: khởi nghiệp (startups), khởi nghiệp sáng tạo (creative startups), khởi nghiệp đổi mới sáng tạo (innovative and creative startups), hệ sinh thái khởi nghiệp (startups ecosystem), khối ngành kinh tế (economic sector).

1. TỔNG QUAN

Năm 2023 là “Năm Quốc gia khởi nghiệp” với chủ đề “Lan tỏa tinh thần khởi nghiệp” ở Việt Nam. Đây là sự kiện nhằm mục đích tạo lập văn hóa khởi nghiệp, tinh thần lập thân và khơi dậy khí thế khởi nghiệp sáng tạo, khát vọng làm giàu, hình thành hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới

sáng tạo quốc gia bền vững.

Hưởng ứng tinh thần đó, từ 25-26/03/2023, Bộ Giáo dục và Đào tạo và Trung ương Đoàn TNCS Hồ Chí Minh tổ chức ngày hội khởi nghiệp quốc gia của học sinh, sinh viên lần thứ IV. Tại Diễn đàn “Hành trình học sinh, sinh viên khởi nghiệp SV.STARTUP”, Thứ trưởng Bộ Giáo

dục và Đào tạo Ngô Thị Minh cho rằng, để xây dựng được hệ sinh thái khởi nghiệp quốc gia một cách toàn diện thì cần rất nhiều yếu tố; trong đó, ngành Giáo dục đảm nhiệm hai yếu tố trong hệ sinh thái khởi nghiệp đó là vấn đề tài năng và hình thành văn hóa khởi nghiệp.

Hiện tại có rất nhiều trường đại học, đặc biệt là các trường có đào tạo các ngành thuộc khối ngành kinh tế đã đưa ra định hướng phát triển trong giai đoạn mới - trường Đại học khởi nghiệp và đổi mới sáng tạo, nhiều hoạt động thúc đẩy tư duy và tinh thần khởi nghiệp từ sinh viên đã được triển khai.

2. CƠ SỞ LÝ LUẬN

2.1. Khái niệm khởi nghiệp

Có nhiều định nghĩa về “khởi nghiệp”, theo Steve, 2010 thì “Khởi nghiệp là hoạt động một cá nhân, doanh nghiệp hoặc tổ chức thiết kế để tìm ra một mô hình hoạt động kinh doanh có thể lặp lại hoặc mở rộng nhanh chóng”.

Tuy nhiên, theo Drucker (1999) khái niệm khởi nghiệp được gắn bó chặt chẽ với đổi mới sáng tạo, vậy đổi mới sáng tạo chính là công cụ hình thành nên khởi nghiệp. Nên có thể hiểu khởi nghiệp đổi mới sáng tạo là bắt đầu một sự nghiệp bằng tất cả niềm đam mê khao khát và trải nghiệm cùng với nền công nghệ kỹ thuật nhằm tạo ra các mô hình kinh doanh, sản phẩm, dịch vụ... có tính mới lạ, sáng tạo, đem lại sự tăng trưởng vượt trội và bứt phá trong cạnh tranh. Khởi nghiệp sáng tạo giúp giải quyết việc thỏa mãn tốt hơn những đòi hỏi ngày càng cao của khách hàng, giúp các doanh nghiệp giải quyết những bài toán khó trong

kinh doanh và đáp ứng nhu cầu ngày càng cao của xã hội hiện đại. Sự khởi nghiệp đổi mới sáng tạo của một cá nhân hay doanh nghiệp nào đó đều bắt đầu từ những ý tưởng mới lạ và táo bạo. Mark Zuckerberg với ý tưởng táo bạo ban đầu thành lập một trang cá nhân ảo để người dùng có thể chia sẻ thông tin, sở thích, hình ảnh và những kỷ niệm cá nhân, cũng như để kết nối mọi người trên toàn thế giới - với điều kiện có mạng Internet. Năm 2004, ý tưởng đó thậm chí không được tất cả bạn bè của Mark ủng hộ và góp vốn, tuy nhiên, thời gian không lâu sau đó nó đã trở thành mạng xã hội có sức lan tỏa lớn nhất thế giới.

Cơ quan phát triển doanh nghiệp nhỏ và vừa Hoa Kỳ - SBA (US Small Business Administrator) đưa ra khái niệm: Khởi nghiệp đổi mới sáng tạo (Startup) là việc doanh nghiệp dựa trên công nghệ và có khả năng tăng trưởng nhanh (business that is typically technology oriented and has high growth potential). Những nhà nghiên cứu về khởi nghiệp Steve Blank, Bob Dorf cho rằng: Khởi nghiệp đổi mới sáng tạo là tổ chức được hình thành để tìm kiếm mô hình kinh doanh có khả năng tăng trưởng và nhân rộng nhanh (organization formed to search for a repeatable and scalable business model).

Tại Việt Nam, Thủ tướng Chính phủ đã phê duyệt Quyết định số 844/QĐ-TTg Chính phủ ngày 18/5/2016 Đề án Hỗ trợ Hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo đến năm 2025, theo đó “Khởi nghiệp sáng tạo là quá trình thực hiện ý tưởng kinh doanh dựa trên khai thác tài sản trí tuệ, công nghệ và mô hình kinh doanh mới nhằm tạo ra

sản phẩm có giá trị tăng cao, có khả năng tăng trưởng nhanh”.

2.2. Các nhân tố ảnh hưởng đến khởi nghiệp

Theo Alsos và Kolvereid, người có kinh nghiệm và kiến thức về khởi nghiệp càng nhiều thì càng có nhiều ý tưởng đột phá trong khởi nghiệp.

Cũng theo Alsos, ý kiến tác động của gia đình và những người xung quanh sẽ ảnh hưởng tới sinh viên trong việc hình thành ý tưởng khởi nghiệp.

Đối với Linan và cộng sự, môi trường học tập cung cấp kiến thức căn bản, hình thành tư duy và thúc đẩy các ý tưởng khởi nghiệp. Nội dung các môn học trong chương trình đào tạo và ảnh hưởng từ thầy cô trong việc cung cấp kiến thức, gieo mầm các ý tưởng khởi nghiệp.

2.3. Vai trò của sinh viên đối với khởi nghiệp đổi mới sáng tạo

Thứ trưởng Bộ GD&ĐT Ngô Thị Minh cho rằng, để xây dựng được Hệ sinh thái khởi nghiệp quốc gia thì cần rất nhiều yếu tố, trong đó ngành giáo dục đảm nhiệm hai yếu tố quan trọng trong hệ sinh thái khởi nghiệp đó là yếu tố tài năng và hình thành văn hóa khởi nghiệp.

Như vậy, đầu tiên sinh viên chính là những tài năng của hệ sinh thái khởi nghiệp. Rất nhiều dự án khởi nghiệp thành công lớn đến từ ý tưởng của những bạn sinh viên khi còn đang ngồi trên ghế nhà trường.

Thứ hai, sinh viên sẽ hình thành văn hóa khởi nghiệp, thế hệ trẻ khi còn ngồi trên giảng đường đại học luôn chứa đựng những hoài bão và ý tưởng sáng tạo nhất, việc giáo dục chính là tạo điều kiện tốt nhất để sinh viên được học tập để phát huy tối

đa năng lực của bản thân, tạo ra những ý tưởng và doanh nghiệp khởi nghiệp có giá trị lớn cho cộng đồng xã hội, gắn liền việc học tập với thực hành thực tế. Từ đó, văn hóa khởi nghiệp sẽ hình thành trong tư duy của thế hệ trẻ.

3. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

3.1. Dữ liệu khảo sát

Việc quyết định có xây dựng các ý tưởng khởi nghiệp hay không? Ý tưởng khởi nghiệp được xây dựng ngay từ khi ngồi trên ghế giảng đường đại học hay khi đã ra trường và đi làm? Có triển khai các ý tưởng khởi nghiệp thành các dự án thực tế? chịu ảnh hưởng và tác động của cả những yếu tố khách quan, chủ quan. Tuy nhiên, qua phương pháp phỏng vấn và thu thập tài liệu từ các công trình nghiên cứu tương tự trước đó, trong nghiên cứu này, tác giả tiến hành phân tích đánh giá 3 nhóm nhân tố chủ yếu ảnh hưởng tới khởi nghiệp đổi mới sáng tạo của sinh viên khối ngành kinh tế: (1) Nhận thức của bản thân sinh viên về khởi nghiệp; (2) Tác động của mọi người xung quanh; (3) Môi trường học tập và làm việc của sinh viên; và 12 biến quan sát.

Nghiên cứu được tiến hành chủ yếu dựa trên hoạt động nghiên cứu định lượng. Do có hạn chế về không gian và thời gian, tác giả quyết định lựa chọn điều tra khảo sát tại bốn trường Đại học đại diện cho các trường có đào tạo về khối ngành kinh tế tại khu vực phía Bắc là trường Đại học Ngoại thương, trường Đại học Thương mại, trường Đại học Kinh tế quốc dân, trường Đại học Đại Nam. Bảng hỏi dành cho đối tượng sinh viên được gửi tới 1196 sinh viên, với số phiếu hồi đáp hợp lệ 972 phiếu (tỷ lệ

81.27%). để tiến hành thu thập tài liệu, xác định những nhân tố ảnh hưởng đến khởi nghiệp đổi mới sáng tạo.

Trên cơ sở thang đo được sử dụng để đánh giá các nhân tố ảnh hưởng đến khởi nghiệp đổi mới sáng tạo của sinh viên khối ngành kinh tế, nghiên cứu chia thang điểm cho các tiêu chí đánh giá từ 1 đến 5 điểm, trong đó 1 điểm sẽ là mức độ thấp nhất và 5 điểm sẽ là mức độ cao nhất. Do đó, bề

rộng mỗi khoảng cách là 0.8 đơn vị, giá trị của các nhân tố được tính theo giá trị trung bình. Cụ thể như sau:

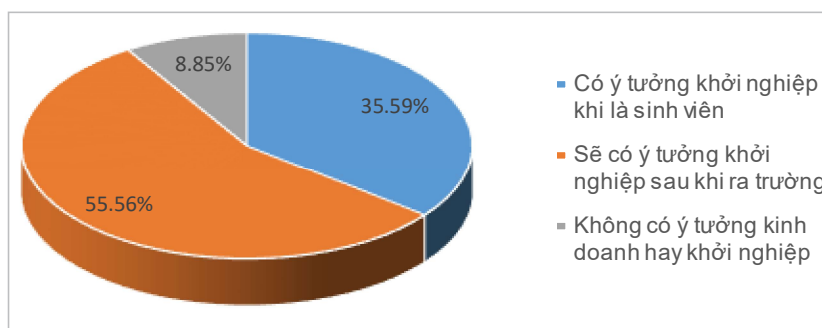
Mức độ 1: Hoàn toàn không đồng ý (1.00 - 1.80)

Mức độ 2: Ít đồng ý (1.81 - 2.60)

Mức độ 3: Bình thường (2.61 - 3.40)

Mức độ 4: Đồng ý (3.41 - 4.20)

Mức độ 5: Hoàn toàn đồng ý (4.21 - 5.00)

Biểu đồ 1: Sinh viên và ý tưởng khởi nghiệp khi còn trên giảng đường

(Nguồn: Tự khảo sát)

Kết quả trên 972 phiếu khảo sát thu về cho thấy có đến 540 phiếu (tương ứng với tỷ lệ 55.56%) sinh viên chỉ có ý tưởng khởi nghiệp sau khi đã ra trường và 86 phiếu (tương ứng 8.85%) sinh viên không nghĩ đến ý tưởng khởi nghiệp. Như vậy, có đến 64.41% sinh viên được hỏi chưa hoặc không có tư duy và ý tưởng về khởi nghiệp sáng tạo. Điều này thể hiện (1) Một phần lớn sinh viên khối ngành kinh tế chưa có ý niệm khởi nghiệp khi đang học, sau khi ra trường hoặc tư duy làm chủ; (2) Quá trình giảng dạy, định hướng của thầy cô còn chưa khuyến khích, định hướng sinh viên khởi nghiệp khi còn ngồi trên ghế nhà trường hoặc khi đi làm; (3) Chính sách tài chính và quyền lợi tương đương cho khởi

ngiệp sinh viên còn hạn chế, chưa thu hút; (4) Vai trò của truyền thông để đẩy mạnh hoạt động khởi nghiệp đối với sinh viên kinh tế Trường Đại học Đại Nam còn chưa được thể hiện rõ.

Tuy nhiên, vẫn có 346 phiếu khảo sát nhận về (tương ứng 35.59%) các bạn sinh viên trả lời đã và đang có ý tưởng khởi nghiệp khi còn đang ngồi trên ghế nhà trường. Khi được hỏi cụ thể, các bạn trả lời do (1) Sự hấp dẫn của một số môn học trong quá trình học tập tại Trường; (2) Định hướng và hướng nghiệp từ gia đình có truyền thống sản xuất, kinh doanh; (3) Tham gia các câu lạc bộ khởi nghiệp, các buổi Talkshow định hướng, hướng nghiệp và mạnh nha hình thành ý tưởng khởi

ng nghiệp; (4) Động lực làm giàu và khó khăn tài chính của gia đình.

3.2. Kết quả nghiên cứu

Để đánh giá thực trạng các nhân tố tác động đến khởi nghiệp đổi mới sáng tạo của

sinh viên khối ngành kinh tế, tác giả tiến hành phân tích thống kê đánh giá của đối tượng hỏi về ba nhân tố đặc trưng nhất, với 12 biến quan sát. Giá trị các nhân tố được tính là giá trị trung bình và được tổng hợp trong bảng sau:

Bảng 1: Thống kê mô tả các nhân tố ảnh hưởng đến khởi nghiệp đổi mới sáng tạo của sinh viên khối ngành kinh tế

Nhân tố tác động	N	TB
1. Nhận thức của bản thân sinh viên về khởi nghiệp	972	3.24
2. Tác động của mọi người xung quanh	972	3.42
3. Môi trường học tập và làm việc của sinh viên	972	3.72

(Nguồn: tự khảo sát)

Nhìn vào bảng số liệu khảo sát sự ảnh hưởng của các nhân tố tới khởi nghiệp đổi mới sáng tạo của sinh viên khối ngành kinh tế, có thể thấy tất cả các nhân tố tác giả phân tích đều có tác động nhất định tới ý tưởng khởi nghiệp và hình thành thói quen tư duy khởi nghiệp của sinh viên. Tuy nhiên, nhân tố có ảnh hưởng nhiều hơn cả là *Môi trường học tập và làm việc của sinh viên* và *Tác động của mọi người xung quanh* đều được đánh giá ở mức **Đồng ý** với số điểm trung bình lần lượt là 3.72 và 3.42 điểm trên thang đo 5. Điều này thể hiện, môi trường học tập có tác động lớn tới việc hình thành ý tưởng và dám triển khai các ý tưởng kinh doanh khởi nghiệp. Cũng trong quá trình học tập tại giảng đường đại học sẽ rèn luyện những kỹ năng và kiến thức cho khởi nghiệp sáng tạo. Và ý tưởng đó cần sự hỗ trợ, khuyến khích về ngân sách

của Nhà trường, các Hiệp hội và đơn vị liên quan để biến thành thực tế, ngoài ra còn cần sự đồng hành của thầy cô, người hỗ trợ và giám sát.

Nhân tố còn lại, được đánh giá ở mức *Bình thường* với *Nhận thức của bản thân sinh viên về khởi nghiệp* có số điểm là 3.24 điểm. Như vậy, với phần lớn đối tượng được hỏi nhận định, bên cạnh có định hướng từ thầy cô, nhà trường, bản thân sinh viên cũng cần có sự sáng tạo trong tư duy, thích tìm tòi khám phá những cái mới; bên cạnh đó, gia đình có nền tảng tốt, có định hướng khởi nghiệp hay kinh doanh, cũng là những nhân tố tác động tới việc phát triển ý tưởng khởi nghiệp.

Để kiểm tra các giá trị hội tụ và các giá trị phân biệt của thang đo nghiên cứu, tác giả tiến hành phân tích nhân tố EFA.

Bảng 2: Bảng tóm tắt các hệ số khi phân tích yếu tố lần 1

Lần	Tổng số biến quan sát	Số biến quan sát bị loại	Hệ số KMO	Sig	Phương sai trích	Số yếu tố phân tích được
1	12	0	0,840	0,000	91	3

(Nguồn: Kết quả xử lý số liệu trên SPSS)

Qua bảng số liệu cho thấy, hệ số KMO = 0,840 (thỏa mãn điều kiện $0,5 < KMO < 1$) và giá trị Sig = 0,000 (thỏa mãn điều kiện $\leq 0,05$, độ tin cậy đạt 95%). Do vậy, các yếu tố phù hợp với dữ liệu khảo sát, các biến quan sát có tương quan tuyến tính với yếu tố đại diện và bộ dữ liệu này có thể dùng để phân tích EFA.

Bảng 3: Bảng mã hóa các khái niệm, thang đo nghiên cứu

STT	Mã hóa	Nội dung
I. Nhận thức của bản thân		
1	NTBT1	Bạn là một người sáng tạo
2	NTBT2	Bạn hiểu về khởi nghiệp và kinh doanh
3	NTBT3	Bạn yêu thích khởi nghiệp và kinh doanh
4	NTBT4	Có cơ hội và nguồn lực bạn sẵn sàng khởi nghiệp
II. Tác động của mọi người xung quanh		
5	TD1	Gia đình và người thân tác động đến ý định khởi nghiệp của bạn
6	TD2	Bạn bè, người quen tác động đến ý định khởi nghiệp của bạn
7	TD3	Thầy cô định hướng tác động tới việc bạn khởi nghiệp
III. Môi trường học tập và làm việc		
8	MTHT1	Kiến thức và kỹ năng được đào tạo, giảng dạy
9	MTHT2	Trường đại học có câu lạc bộ, tổ chức các Talkshow và cuộc thi về khởi nghiệp
10	MTHT3	Thầy cô định hướng sinh viên làm việc nhóm và thảo luận đưa ra ý tưởng khởi nghiệp
11	MTHT4	Các trung tâm/hiệp hội/đơn vị thường xuyên tổ chức các cuộc thi khởi nghiệp
12	MTHT5	Bộ GD&ĐT, các ban ngành truyền thông, tổ chức đẩy mạnh các hoạt động khởi nghiệp của sinh viên

(Nguồn: Kết quả xử lý bảng hỏi)

Phân tích hồi quy tuyến tính

Tiếp theo, các biến độc lập và biến phụ thuộc được đưa và phân tích hồi quy tuyến tính. Theo phương pháp này, giá trị của các

biến phụ thuộc và biến độc lập trong mô hình sẽ được tính theo giá trị trung bình của các quan sát. Kết quả phân tích như sau:

Bảng 4: Bảng phân tích hệ số xác định hàm hồi quy và R² hiệu chỉnh

Model Summary^b

Model	R	Hệ số xác định R ²	R ² hiệu chỉnh	Sai số chuẩn của ước lượng	Durbin-Watson
1	,621 ^a	,386	,379	,65718	,386

a. Predictors: (Constant), MTGDTTLQ, TDVNTCBT

b. Dependent Variable: SUH

(Nguồn: Kết quả xử lý số liệu trên phần mềm SPSS)

Kết quả phân tích hồi quy thu được cho thấy, hệ số R = 0,621 (> 50%) nghĩa là mối quan hệ giữa các biến trong mô hình này là tương đối chặt chẽ. Hệ số R² = 0,386, điều này nói lên được rằng độ thích hợp của mô hình là 38,6%. Giá trị R² hiệu chỉnh có giá trị bằng 0,379 (hay 37,9%). Điều này phản ánh rằng chỉ có 37,9% sự thay đổi của biến phụ thuộc “*Sự ủng hộ*” sẽ phụ thuộc vào 2 biến độc lập đó là: “*Nhận thức của bản thân*”, và “*Môi trường học tập và làm việc*” còn 62,1% còn lại sẽ phụ thuộc vào các yếu tố bên ngoài khác và sai số ngẫu nhiên.

4. THỰC TRẠNG CÁC HOẠT ĐỘNG ĐẨY MẠNH KHỞI NGHIỆP SÁNG TẠO CỦA SINH VIÊN KHỐI NGÀNH KINH TẾ CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC HIỆN NAY

Theo số liệu thống kê của Bộ Giáo dục và Đào tạo, hoạt động khởi nghiệp đổi mới sáng tạo tại đa số các trường đại học còn những tồn tại nhất định về quy mô, cách thức và mô hình tổ chức, nhận thức của sinh viên về khởi nghiệp còn chưa được chú trọng; hoạt động hỗ trợ đổi mới sáng tạo của các đơn vị và các bên liên quan gần đây mới được chú trọng hơn và đặc biệt sự phối hợp giữa các đơn vị tổ chức, các doanh nghiệp và các trường đại học còn thiếu thông tin và cơ chế. Hành trang pháp lý cho quá trình khởi nghiệp dựa vào đổi mới sáng

tạo chưa đầy đủ.

Sau một thời gian thực hiện đề án 1665 của Chính phủ về “Hỗ trợ học sinh, sinh viên khởi nghiệp đến năm 2025”, Bộ Giáo dục và Đào tạo ra Quyết định số 1230/QĐ-BGDĐT ngày 30/03/2018 ban hành Kế hoạch triển khai Đề án “Hỗ trợ học sinh, sinh viên khởi nghiệp đến năm 2025” của ngành Giáo dục với mục tiêu:

- Thúc đẩy tinh thần khởi nghiệp và trang bị kiến thức, kỹ năng về khởi nghiệp cho học sinh, sinh viên trong các cơ sở giáo dục, đào tạo;
- Tạo môi trường và cơ chế hoạt động khởi nghiệp, tạo chuyển biến mang tính đột phá về đổi mới sáng tạo và khởi nghiệp tại các cơ sở đào tạo.

4.1. Xây dựng các quỹ khởi nghiệp, kết nối với các Hiệp hội, đơn vị có liên quan

Bộ GD&ĐT trong định hướng hỗ trợ học sinh, sinh viên khởi nghiệp, trong thời gian tới sẽ tập trung chỉ đạo, đẩy mạnh nghiên cứu khoa học, gắn với lợi ích cộng đồng và các hoạt động thương mại, dịch vụ khởi nghiệp. Quỹ hỗ trợ khởi nghiệp trong trường đại học dưới dạng quỹ quyên tặng, quỹ cộng đồng để hỗ trợ sinh viên nghiên cứu, lên ý tưởng và triển khai các dự án khởi nghiệp.

Đẩy mạnh kết nối với Hiệp hội khởi nghiệp quốc gia, Phòng Thương mại và công nghiệp Việt Nam VCCI, Báo Diễn đàn doanh nghiệp, các công ty đào tạo và phát triển tư duy khởi nghiệp.

- Hiệp hội khởi nghiệp quốc gia là tổ chức xã hội, được thành lập theo quyết định của Bộ Nội vụ năm 2021. Mặc dù mới thành lập, nhưng Hiệp hội đã có những kết nối chặt chẽ, thường xuyên với các trường đại học nhằm xây dựng các chương trình đào tạo gắn liền với thực tiễn dành cho thế hệ trẻ có đam mê và ý tưởng khởi nghiệp, Hiệp hội cũng đang có dự án kết nối với hàng trăm trường đại học trên cả nước trong việc động viên hỗ trợ hình thành văn hóa và môi trường khởi nghiệp trong các trường đại học.

Hiện tại, cũng có rất nhiều Công ty, doanh nghiệp hay các tổ chức phi chính phủ triển khai các kế hoạch làm việc và kết nối với các trường đại học, đẩy mạnh các hoạt động, các cuộc thi hoặc những môn học trong chương trình đào tạo gắn liền với khởi nghiệp. Công ty cổ phần Bliss Education đã chính thức được kết nạp và gia nhập Hiệp hội các trường Đại học, Cao đẳng Việt Nam ngày 24/04/2023 và với mục tiêu triển khai dự án “Đào tạo tư duy tài chính và khởi nghiệp”. Ngoài ra, BGS Global đang triển khai “Dự án tài trợ tư vấn 1000 thanh niên khởi nghiệp theo mô hình BGS Global”. Như vậy, có thể thấy, dự án giúp các bạn sinh viên có thêm những kiến thức, kỹ năng để thành công trong kinh doanh, đặc biệt, những dự án khởi nghiệp khả thi sẽ được BGS tài trợ vốn, mô hình quản trị và cử chuyên gia đồng hành thực hiện.

4.2. Thường xuyên tổ chức các cuộc thi khởi nghiệp và khởi nghiệp đổi mới sáng tạo

Từ năm 2018, Bộ Giáo dục và Đào tạo tổ chức cuộc thi “Học sinh, sinh viên với ý

tưởng khởi nghiệp” (SV_STARTUP) với rất nhiều dự án, ý tưởng dự thi.

Từ năm 2003, một sân chơi bổ ích khác cho cộng đồng khởi nghiệp được tổ chức trên toàn quốc đã chấp cánh cho biết bao ý tưởng sáng tạo của giới trẻ. Đó chính là Chương trình Khởi nghiệp Quốc gia do Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam VCCI và Tạp chí Diễn đàn doanh nghiệp phối hợp tổ chức. Trải qua 20 năm, cuộc thi sáng tạo khởi nghiệp và được sự thu hút quan tâm của sinh viên các trường Đại học và sinh viên khối ngành kinh tế.

Ở phía Bắc, có rất nhiều trường Đại học tiên phong và mạnh dạn tham gia từ những giai đoạn đầu của cuộc thi như Trường Đại học Ngoại thương, Trường Đại học Đại Nam, Trường Đại học Thương mại, Trường Đại học Lâm nghiệp... bắt kịp xu hướng “Đào tạo doanh nhân - Ươm mầm kinh doanh”, bám theo định hướng của Bộ Giáo dục và Đào tạo về xây dựng “Hệ sinh thái khởi nghiệp” - bắt đầu từ đối tượng sinh viên khi ngồi trên ghế nhà trường.

Các trường đại học, phân chia theo cụm và khu vực cũng rất tích cực trong việc tổ chức và tự tổ chức các cuộc thi về khởi nghiệp. Tại Đại học Đại Nam, giai đoạn trước khi diễn ra dịch bệnh covid - 19 đã có nhiều lần tổ chức cuộc thi khởi nghiệp và chọn lựa được những dự án tốt, có tính khả thi tham gia cuộc thi Khởi nghiệp Quốc gia do VCCI và tạp chí Diễn đàn doanh nghiệp tổ chức.

4.3. Đẩy mạnh việc thành lập Câu lạc bộ Sinh viên khởi nghiệp tại các trường Đại học

Trong tọa đàm trực tuyến với chủ đề “Xây dựng mô hình hỗ trợ khởi nghiệp trong các cơ sở giáo dục đại học”, ngày 19 tháng 10 năm 2021, Thứ trưởng Bộ GD&ĐT

Ngô Thị Minh quyết định thí điểm xây dựng hệ sinh thái đổi mới tại ba cơ sở giáo dục đại học là trường Đại học Bách khoa Hà Nội, trường Đại học Sư phạm kỹ thuật Thành phố Hồ Chí Minh và Đại học Huế thi phong trào khởi nghiệp của học sinh, sinh viên thực sự được lan tỏa.

Theo thống kê của Bộ Giáo dục và Đào tạo, hiện nay đã có 50% các trường đại học thành lập được các câu lạc bộ khởi nghiệp thuộc các lĩnh vực ưu tiên dựa trên thế mạnh của các cơ sở đào tạo. Nhưng chủ yếu vẫn là câu lạc bộ khởi nghiệp trong lĩnh vực kinh tế.

4.4. Xây dựng trung tâm và tổ chức vườn ươm khởi nghiệp

Theo thống kê của Bộ GD&ĐT, đến nay có 70 cơ sở đào tạo bố trí được không gian chung hỗ trợ khởi nghiệp dành cho sinh viên, 45 cơ sở đã thành lập được các trung tâm hỗ trợ sinh viên khởi nghiệp.

Trung tâm khởi nghiệp là nơi đào tạo, chuyển giao tri thức khởi nghiệp dành cho các bạn trẻ có đam mê. Ví dụ, tại Đại học Đại Nam, đầu tháng 03/2023, Chủ tịch Hội đồng Trường TS. Lê Đức Sơn đã ký quyết định thành lập “Trung tâm Việc làm và Khởi nghiệp sinh viên” (Career & Entrepreneurship Center) với mục tiêu hỗ trợ, đồng hành cùng các em sinh viên từ khi vào trường đến khi có công việc ổn định và bám sát theo sứ mệnh “Đào tạo người học ra trường có cuộc sống tốt và là công dân tốt”.

4.5. Xây dựng chương trình đào tạo và các môn học gắn liền với khởi nghiệp và đổi mới sáng tạo

Theo thống kê của Bộ GD&ĐT, gần 100 trường đại học đưa khởi nghiệp thành một môn học với ít nhất một tín chỉ theo hình

thức bắt buộc hoặc tự chọn. Như vậy, vai trò của khởi nghiệp đối với sinh viên khối ngành kinh tế đã được chú trọng hơn tại các trường. Một số môn học ở các trường có vai trò tương tự như “Khởi nghiệp sáng tạo”, “Thực hành khởi nghiệp”, “Trò chơi và nhận thức về kinh doanh” cũng đã trang bị những kiến thức nền tảng ban đầu cho sinh viên về khởi nghiệp trong kinh doanh.

Tích cực tổ chức chuỗi sự kiện Talkshow để tăng cơ hội kết nối cùng doanh nhân để khởi động tinh thần khởi nghiệp của sinh viên, tạo văn hóa khởi nghiệp.

Như vậy, có thể thấy, trong khoảng thời gian qua, các trường đại học, đặc biệt là các trường có đào tạo về khối ngành kinh tế đã phối hợp và triển khai rất nhiều các hoạt động khác nhau đã thực hiện nhanh - mạnh - bền vững mô hình đại học khởi nghiệp và đổi mới sáng tạo. Bám sát định hướng của Bộ GD&ĐT, đồng loạt đẩy mạnh triển khai các hoạt động liên quan.

5. MỘT SỐ GIẢI PHÁP THúc ĐẨY KHỞI NGHIỆP ĐỔI MỚI SÁNG TẠO ĐỐI VỚI SINH VIÊN KHỐI NGÀNH KINH TẾ

Thời gian qua, hoạt động khởi nghiệp đổi mới sáng tạo đối với sinh viên đã được đẩy mạnh để khơi dậy tinh thần khởi nghiệp trong sinh viên, nhưng vẫn chưa thật sự sâu rộng và triệt để. Việc hỗ trợ sinh viên xây dựng và triển khai các dự án khởi nghiệp còn gặp nhiều khó khăn dẫn đến hiệu quả chính sách chưa cao hoặc chưa đáp ứng được nhu cầu thực tế của sinh viên khởi nghiệp đổi mới sáng tạo. Từ những thực trạng đã phân tích ở trên, các giải pháp tác giả đề cập dưới đây sẽ góp phần thúc đẩy khởi nghiệp đổi mới sáng tạo đối với sinh viên khối ngành kinh tế.

Thứ nhất, đối với cơ quan quản lý, Nhà nước cần tạo dựng cơ chế hỗ trợ thống nhất, đồng bộ và cần có chỉ đạo chung hoặc những văn bản hướng dẫn cụ thể cho các dự án khởi nghiệp sáng tạo nói chung và của sinh viên nói riêng.

Thứ hai, đối với Bộ Giáo dục và Đào tạo, các đơn vị, hiệp hội liên quan có những chính sách ưu đãi hỗ trợ sinh viên khởi nghiệp, tích cực và thường xuyên tổ chức các cuộc thi khởi nghiệp và tuyên truyền sâu rộng tới sinh viên, các trường đại học. Khuyến khích và thúc đẩy nhiều dự án của sinh viên tham gia.

Thứ ba, về phía các trường đại học, Hiệp hội và các đơn vị, tổ chức liên quan cần tăng cường các môn học liên quan đến khởi nghiệp sáng tạo, thường xuyên tổ chức các cuộc thi về ý tưởng khởi nghiệp, khơi dậy tinh thần khởi nghiệp đổi mới và xây dựng văn hóa tư duy sáng tạo của sinh viên khối ngành kinh tế.

Cần có quỹ hoặc kinh phí hỗ trợ các dự án khởi nghiệp có tính khả thi để thúc đẩy các ý tưởng và dự án khởi nghiệp có cơ hội được triển khai thực tế, các biện pháp khuyến khích sinh viên có các dự án khởi nghiệp tại các trường đại học.

Đối với giảng viên các học phần, khoa liên quan cần tiếp tục đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ tiên phong dẫn dắt, phát triển tư duy khởi nghiệp và đổi mới sáng tạo cho sinh viên; kết nối tri thức - kiến thức khởi nghiệp của chuyên gia với sinh viên, đề cao tinh thần sáng tạo, lý tưởng hóa ước mơ của các bạn trẻ.

Đối với sinh viên, cần rèn tư duy sáng tạo, thường xuyên đưa ra và ghi chú lại các ý tưởng mới trong quá trình học tập, chia

sẻ những kế hoạch với nhóm bạn bè hoặc thầy cô. Sẵn sàng lập thành các dự án cụ thể và triển khai thực tế nếu có cơ hội từ các cuộc thi khởi nghiệp hay từ các quỹ, hiệp hội, đơn vị.

Hoạt động định hướng và khởi nghiệp đổi mới sáng tạo còn cần sự phối hợp đồng hành của nhiều bên liên quan. Thầy cô cần có sự kết nối với gia đình, phụ huynh để khuyến khích tạo động lực cho thế hệ sinh viên, Nhà trường tăng cường kết nối với các Hiệp hội đơn vị liên quan, bám theo chủ trương của Bộ để xây dựng chương trình đào tạo, tìm kiếm tài năng, xây dựng các đơn vị hỗ trợ khởi nghiệp.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Drucker, Peter.F (1999), *Innovation and entrepreneurship: practice and principles*, edn (Tinh thần doanh nhân khởi nghiệp và sự đổi mới - Trịnh Quốc Anh dịch).
2. Thủ tướng Chính phủ (2021), Quyết định số 188/QĐ-TTg ngày 09/02/2021 sửa đổi, bổ sung một số điều của Quyết định số 844/QĐ/TTg ngày 18/5/2016 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Đề án “Hỗ trợ hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo quốc gia đến năm 2025”.
3. Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), Quyết định số 1230/QĐ-BGDĐT ngày 30/3/2018 ban hành kế hoạch triển khai Đề án “Hỗ trợ học sinh, sinh viên khởi nghiệp đến năm 2025” của ngành giáo dục.
4. Lê Anh Đức (2021), Khởi nghiệp đổi mới sáng tạo của sinh viên các trường đại học tại Việt Nam, <https://tapchicongthuong.vn/bai-viet/khoi-nghiep-doi-moi-sang-tao-cua-sinh-vien-cac-truong-dai-hoc-tai-viet-nam-84427.htm>
5. Lương Thị Thu Trang, Trần Nguyễn Mỹ Linh (2019), Vài nét về khởi nghiệp đổi mới sáng tạo ở Việt Nam hiện nay, <https://vjol.info.vn/index.php/ssir/article/download/52341/43129/>